

כניסת שבת:
ירושלים: 16:01
ת"א: 16:15
חיפה: 16:04
באר-שבע: 16:19

יציאת שבת:
ירושלים: 17:16
ת"א: 17:17
חיפה: 17:15
באר-שבע: 17:19

יריית פתיחה / אישי פרי

תוהו בזעזוע: איך הנני מסוגל לצער את אבי בבשורת איוב שכזו?

שוו בנפשכם: יגונו האישי העצום של האב. נעלם לטובת הדאגה חיש לרגשותיו של האב. ויותר, יותר ממה שמעסיקים את ראובן רגשותיו הבווערים שלו - מעסיקים אותו רגשותיו המייסרים של אבא!

גם ברגעים של עמק הבכא, כאלו שמטבע הדברים גורמים לו לאדם להיכנס למערתו הרגשית ולהתחפר בה עמוק-עמוק, ראובן לא ייתן דרור לרגשותיו לפני שהוא יפתור את סאגת הרגשות של האב המודאג. כמה שמדהים.

"אני יוסף", מצהיר המשנה למלך מצריים מול אחיו הנאלמים. 22 שנות היעדרות מסתורית ורווית סימני שאלה נחתמות ברגע של שאגה אדירה המהדהדת בקריית המלוכה המצרית.

איך אצלנו זה היה נראה? עוגיות וקפה מהביל ושעה ארוכה של שיחה בניסיון לפרק ולנתח את בשורת-הבשורות הזו, שלא נותנת מרגוע. אך לא אצל יוסף. הוא לא מתאפק. בנשימה אחת עם הודעתו הדרמטית על זהותו, הוא שואג: "העוד אבי חי?!" לפני ה-כ-ו-ל.

<<< המשך בעמוד הבא

1. צוואת הצדיק מוורקי!

ברגעים שאדם שרוי בעמק הבכא - היוכל לצאת ממערתו ולתת תשומת-לב גם לרגשותיו הגואים של האחר, איך באמת עושים זאת, ואיך כל-זה קשור לצוואה של הצדיק מוורקי? התשובה לשאלות המקוריות בפרשה:

הלמד הבא מסעיר את נפשי:

"ברגעי שקיעת החיים, מזדקף לרגע הצדיק מוורקי בכוחות לא-לו ומלמל צוואה אחרונה. "זכרו יהודים!" פוקד על סובביו. "זכרו, למען השם, לתפור בגד לחג למוישלה היתום!"

ראובן הבכור יושב והוגה בתורה עם אביו יעקב. לאוזנו מגיעה השמועה כי האחים מתכננים לקטול את האב הנבחר יוסף. הוא משכנע אותם כי לא ישפכו דמו דם נקי. ככל הנראה הוא סר מהתמונה, ולאחר מכן הוא מגלה את הבור ריק וחושש ממצבו העמום של יוסף. חששו הכבד ש"טרוף טרף יוסף", עולה וגואה בקרבו ולא נותן לו רגע של מנוחה.

אבל הנה התיאור שבה מתארת התורה את רגעי ההלם של האב הבכור לנוכח המחזה המבעית: "ויאמר ראובן: הילד איננו - ואני אנה אני בא?". (בראשית לז, ל). כלומר: ראובן

השבוע בגליון:

4

בכי ב'דיזנגוף':
הצייר החרדי יעקב קמחי מחפש את אחיו

המלצר של ההומלסים: מעשה במסעדה ירושלמית

3

בגד למוישלה היתום:
רגעיו האחרונים של הצדיק מוורקי

חינוך מחדש:

שיטה מהפכנית לחינוך 'נערים מתמודדים'. ראיון.

4

הגיליון יו"ל ע"י:

"מכון בלבבי - יהדות מלב אל לב"

גיליון "פרשניית השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הרב אברהם ישראל פרידמן ומשפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

הוי-אומר: לפני שבכלל ייתן לעצמו ולאחיו הנדהמים לנתח ולעכל את בשורת- הבשורות של אח אובד שמצא את מקומו דווקא בפסגת ארמון המלוכה המצרי, הוא חייב מיד לשאול את השאלה שמעיקה עליו כנראה זמן כה רב: "העוד אבי חי?!"

הרגעים הללו היו מהרגעים המביכים שידעה העיירה וורקי. השמועה עברה מפה לאוזן חיש כי רבי מנדלי, הצדיק מוורקי, חולה אנושות. רופאים נכבדים וידועי-שם הובהלו לעיירה, אך כולם הניפו ידיים בייאוש. "אין שום פתרון רפואי למחלת הצדיק", הודיעו בפנים קרירות.

הרגעים האחרונים היו רגעי עלייתו של הצדיק מוורקי השמימה בסערה. לא נותר לו לעשות דבר כי-אם לחוש שבשרו נעשה אט-אט חידודין חידודין ומצדו, אין הוא מבקש אלא לשוב ליוצר נשמתו.

ובשעות החידלון שבחידלון הללו, ברגעי שקיעה של חיים, מזדקף לרגע הצדיק מוורקי, ובכוחות לא-לו ממלמל צוואה אחרונה. "זכרו יהודים!", פוקד על הסובבים אותו. "זכרו, למען השם, לתפור בגד לחג למוישל'ה היתום!"

וכך, מתוך דאגה כנה למוישל'ה היתום, יוצאת נשמתו של הצדיק בזוך ובטהרה!

מה לימד אותנו הצדיק מוורקי?

שגם ברגעים מסעירים של תוהו רגשי, והאדם נתון כל-כולו בסאת רגשותיו, אסור לו לשכוח את מוישל'ה היתום!

שאל-לו, חלילה, לאדם לאמץ את המשפט העלוב והשפל: "כשאני אוכל - העולם מת" - גם בעולם הרגשי! שבל יהין האדם לצלול במצולות רגשותיו ובו-בזמן לתת גט כריתות לרגשות הנאנק!

הנה המחשה פשוטה ואפילו אפרורית מחיינו: גשם זלעפות ניתך ארצה. הוא פוגש אותך, כמה לא נעים, בדיוק בצאתך מהמכולת. הילדים מתמוגגים ושרים בחדווה את השיר הילדותי הכי-מפורסם "גשם בא, תביא לי קרמבו", ואתה לא בדיוק מצטרף לשירת ה"גשם בא". מבחינתך, לא היה צריך לבוא דווקא עכשיו. האינסטינקט שלך לוחץ בך כי תפלוט אנחה עמוקה של תסכול. "אוף" ארוך שכזה.

אבל במחשבה נוספת, מעמיקה יותר, אתה יכול לצאת מהבועה האישית שלך, להפיק חיוך של נחת ולהביט ישר בעיניהם של החקלאים שבשדות שמצפים בכיליון-עיניים לגשם המבורך הזה.

פשוט לזכור כי לא כולם גרים, כמוך, בכרך, ולא כולם יוצאים כרגע מהמכולת..

בגדר מצוות "כבוד שבת" (ב')

הנה בשבוע שעבר תמהתי תמיהה עזה תמהתי כבר בעבר על דברי הגאון רבי יצחק זאב מבריסק שנקט בספר חידושיו כי אליבא דהרמב"ם מצוות "כבוד שבת" איננה מוסבת אלא כי-אם על הכנות של ערב שבת ולא על עצם יום השבת - אז קיימת ועומדת אך מצוות "עונג שבת", שא"כ האיך שמענו בגמרא (שבת כה, ב) כי מצוות הדלקת נרות שבת חובה נובעת מעניין "כבוד שבת" וכפי שכתב רש"י כי "כבוד שבת הוא שאין סעודה חשובה אלא במקום אור", ומשמע ברורות כי מצוות "כבוד שבת" שייכת גם בשבת עצמה. ואל תאמר שמעשה ההדלקה נעשה בערב שבת ומוטב, שכן רש"י מדבר מפורשות על סעודת השבת ועל-כך הוא נוקט במצוות "כבוד שבת". וברבות הימים השבתי, בעזרת השם, להציע בדבר מהלך חדש: הנה יש לחקור בדברי הרב מבריסק לפיהם מצוות "כבוד שבת" שייכת היא רק בערב שבת, האם כאשר האדם הכין בערב שבת עצמו כראות והלך לבית עולמו טרם השבת, האם קיים מצוות "כבוד שבת" או לא.

ולעניות דעתי השבתי להציע ולומר, שאף אם ננקוט כי מצוות "כבוד שבת" איננה שייכת אלא בערב שבת, מכל-מקום מקיים אותה האדם רק בשבת. והיינו - שהכבוד בערב שבת צריך שתהלתו תהא בשבת כדי שאכן ייחשב ככבוד לשבת. ולמשל, כאשר האדם משיב עצמו במעדנים שהכין בערב שבת, הרי שמובן לנו אפוא כי הכנותיו מראש בהכנתם חשובים ככבוד השבת מראש. ופירושה של דברים הוא, שוודאי הוא שפעולת כבוד השבת נעשית בערב השבת, אך **קיומה בפועל** לא יוכל להיות אלא בשבת עצמה - שאז מתברר למפרע כי כיבוד השבת בערב השבת. שכן, אם אין שבת - כבוד מניין?

ומעתה נראה ליישב תמיהתנו בדברי רש"י שביאר דין הדלקת נרות בשבת משום "כבוד שבת" שישנו בסעודה, אף שלכאורה לדברי הרב מבריסק אין כאן מצווה זו. ונראה שרש"י התכוון לומר שקיים מצוות "כבוד שבת" בפועל נעשה בשבת בשעת הסעודה, ואין זה מעיד כי עיקרה של פעולת המצווה היא לא בערב שבת

ויש עוד מקום לפלפל בזה. והי יאיר עיינו.

כשילד הופך לעול כלכלי - - -

"980 ₪ אני משלם על הגן של ביתי. 250 ₪ למטפלת". כך גולל השבוע יהודי בפניי את מסכת התשלומים שהוא חייב בה.

אם נתבונן על הדריים בפספקטיבה מעמיקה יותר, הרי שפחות יהיה קשה לנו: אם נתחיל לחשוב על הבנים שלנו כבנים - ולא כעוד אובייקטים שעולים לנו 980 ₪!

כי חינוך, אנחנו יודעים, שווה כעל כל-הון! אין לו בכלל אומדן כלכלי. ערכים שווים הרבה הרבה יותר מכסף.

ולכן, כאשר אנחנו משקיעים בחינוך או בכלל בבני-טיפוחנו, חייבים אנו לחוש זאת ולשמוח. לשמוח על ההשקעה הזו ולראות את התנובה שלה. במקום לראות רק את הכסף שחולבים מאתנו..

במבט מעמיק כזה, הכסף מקבל את הפרופורציה הנכונה. הוא לא הופך לחזות-הכל. ההשקעה בחינוך בננו היא שתופסת את מרכז הבמה.

מגיש: אלי כהנא

נקודה טובה.

המלצר של ההומלסים

23:03. שלהי אלול תשע"ד. רחוב שלומציון המלכה בירושלים

ממסעדת 'נויה' שברחוב, יוצא המלצר, חובש כיפת-השמיים, וקופסאות של מנות בשר בידו.

"שאלתי הוא לאן הוא עושה את דרכו", מספר הרב מ', עד-ראייה, "והוא סיפר לי כי היעד שלו הוא פינות רחוב אפולויות במרכז העיר, שם שוכנים ההומלסים אומללים".

מתברר, שמידי ערב, כריטואל קבוע, עם תיסגר המסעדה בה הוא עובד כמלצר, הוא נוטל מתוך חמלה גדולה, את שאריות המזון באורח זולזטר, באין שום ארגון רשמי מאחוריו, ומחלקם להומלסים המסכנים הנעים ונדים לאיטם במרכז העיר.

מרגש.

בכיב' דיזנגוף / יעקב קמחי

"את אחיי אנוכי מבקש": הצייר ר' יעקב קמחי, יליד רחוב שינקין בתל אביב, מחפש את האחים מדיזנגוף * מרגש

אילו הייתי יכול, הייתי הולך לרחוב דיזנגוף ועומד שם ובוכה.

והיו שואלים אותי, ילד למה אתה בוכה? כי הבכי היה בכי של ילד. ואני, זקני כבר מלבין והולך. אינני ילד. אבל הבכי היה אמת, כשל ילד.

אילו היה לי אומץ, הייתי הולך לרחוב דיזנגוף ועומד שם ובוכה. בוכה מרה. כזה בכי שהיו מרגישים שחורה לי משהו מאוד מאוד, שמר לי. עד כדי כך שלא אכפת לי איך אני נראה: אדם מבוגר שעומד באמצע המדרכה בדיזנגוף ובוכה כמו ילד.

והיו מרגישים שהבכי הזה הוא אמת. שהוא בא מבפנים. והייתי בוכה כך ימים. בוכה מרה. כזה בכי שהיו מרגישים שחורה לי משהו מאוד מאוד, שמר לי. וכשהיו שואלים אותי: למה אתה בוכה?

הייתי מסביר: אני רואה אתכם אחי, עצם מעצמי, בשר מבשרי. כן, אחי, עצם מעצמי, בשר מבשרי. מדוע אני בוכה? כי אתם לא עוצרים להקשיב.

כמו אימא שרואה את ילידיה משחקים להם בפתח שדה-מוקשים, חיוך על פניהם ועיניהם מכוסות, והיא צורחת אליהם ובוכה מרה, והם אינם שומעים בגלל הזכוכית העבה שחוצצת בינה לבינם. כזה בכי. אילו לא הייתי מתבייש, הייתי עומד בדיזנגוף ובוכה כזה בכי. אחי! החיים זה כמו חמש דקות לעומת הנצח. אחרי שבעים שנה יש תולעים ודיקבון. אבל זה לא הסוף, אז עצרו דגם. עליכם לעשות חשבון קד: קיימות שתי אפשרויות: האחת - ייתכן שהדברים שהוא מדבר כאן, אינם אלא שטות. אבל יש גם אפשרות אחרת: ייתכן שהדברים אינם שטות, אלא אמת: יש בורא לעולם והוא, הבורא יתברך, נתן לעם ישראל את התורה. כל הידע מוצפן בתורה: העבר, הווה והעתיד. זה מדהים. נסו לבדור! יש חמש דקות.

לפרטים: 03-5781358

חינוך מחדש

דרך חינוכית אחרת עשויה לשנות ב-180 מעלות את התפיסה החינוכית הרווחת כלפי הנוער החרדי ה'מתמודד'. הרב יחיאל פליסקין, שחיבר לאחרונה את הספר 'שתולים בבית השם' בו הוא פורס את משנתו החינוכית המקורית והמרתקת, מדבר * ראיון

הדילמה ההלכתית הייחודית שהגיעה לשולחנו של הרב יחיאל פליסקין, איש חינוך העוסק ב'נוער מתמודד' מקרב הציבור החרדי זה כעשור, הייתה אצלו שגרתית למדי: נער מתמודד שמוצא רוויה רוחנית בלימוד הלכות שבת, שואל: האם מותר לו לצפות בטלוויזיה שהודלקה מערב-שבת או שמא יש בכך משום איסור 'מעשה שבת' (האוסר הנאה ממלאכה הנעשית בשבת. י. פ.). הרב פליסקין לא העיר לשואלו מאומה. הוא פנה, כמו בתום-לב, לרב הבקי בהלכות שבת ואת תשובתו ההלכתית הבהירה השיב לתלמיד. "לאחר תקופה קצרה", אומר הרב פליסקין ל'פרשן' (ת השבוע), "הוא כבר לא הלך לצפות".

לדברי הרב פליסקין, שהוציא לאור באחרונה את ספרו 'שתולים בבית ה'" המכיל את משנתו החינוכית הענפה, ישנה נוסחה מנצחת לחינוך בעל אפקט אמיתי ומוצק, והיא כוללת שלושה עקרונות-יסוד: "1. לדבר אל הלב והרגש של התלמיד ולא רק על הטכניקה הקרה והיבשה. 2. יצירת לחץ חברתי חיובי בקרב התלמידים. 3. הקרנת סמכות - המושתתת דרך-כלל על אהבה ולעיתים גם על גערה (במידה וישנו אשראי חברתי לכך והדברים יתקבלו על לב שומעם)". עקרונות-היסוד הללו לא נבחרו מבדיית-לב. "אני עוקב זה כעשור אחרי ישיבות לנוער מתמודד, ומגלה שחלקם נחלו הצלחה מסחררת כאשר הזניקו את התלמידים אל-על רוחנית, ואילו אחרים נחלו כישלון חרוץ. השתוממתי על הפערים, והבדיקה המעמיקה שעשיתי גילתה כי שלושת המרכיבים האמורים הם התנאי האלמנטארי להצלחה בחינוך".

"לדבר אל הלב של התלמיד". הרב פליסקין.

בעקרון הראשון שאתה מדבר עליו, אם יורשה לי לומר, אתה מציע קו חדשני - והייתי אומר גם מהפכני. אתה עובר מסגנון ה'רובוטיקה' המוכר שאומר לתלמיד: תעשה ואל תעשה, לסגנון העומק והלב שבכל מצווה שהוא עושה. במילים אחרות: אתה אומר לו: תפתח ערוץ ישר עם הקב"ה. המונח - אתה מדגיש - הוא לא 'שוטר'.

"אתה מגדיר זאת במדויק. אבל אני רוצה לחדד את העניין מזווית נוספת: אני בכלל לא מדבר עם התלמיד על הפרטים. אני מדבר לנשמה שלו. אני אומר לו: הרי שתניו יודעים כי אתה רוצה קרבת ה', בא נראה איך עושים את זה. כך, אני מוצא לו תענוגים רוחניים כאלטרנטיבה לאלו הגשמיים. אני פוסח על יצירו של איש -שיחי והתיגו העצמי השלילי שלו בעקבותיהם. כך התלמיד חש שהוא אכן ראוי ואפילו צדיק. זו למעשה גם השיטה של אהרון הכהן, שכמסופר במדרש, לא העיר לחוטאים, אלא חייך אליהם כרגיל. ובפעם הבאה, הבינו, לא יאה ולא נאה לחטוא. זה לא מכובד. אני לא מדבר אל התלמיד בפרטים; במה צריך לעשות והאם טוב מה שעשה. אני מדבר על המוות. על לב הדברים. התלמיד יבין מאליו את הנדרש ממנו. זאת כמובן בליווי החישוקים האחרים שהזכרתי - הקרנת סמכות ולחץ חברתי - הנדרשים כדי שאכן השיטה תצליח בפועל".

אבל איך אפשר לוודא שהתחושות הרוחניות הגבוהות הללו יישארו על אש גבוהה ולא ידעכו בהמשך? "זאת באמת חשוב לי להדגיש: אתה יכול לדבר עם התלמיד על גבוהותו וייחודיותו כבן-מלך והנה לפתע מחר הוא מתעורר מאוחר לתפילה וזה לא בדיוק מסתדר עם התפיסה הזו. יכולה להיות הדלקת נר חנוכה בהתלהבות ויום אח"כ הרגשות נעלמו כלא-היו. לכן אני סבור שצריך 'לטפטף' לתלמיד בווריד שוב ושוב, ללא הרף, את התחושה הגבוהה והמרוכזת הזו. ישנם עשרות הזדמנויות ביום לחוות את התחושה הזו. צריך הרבה 'עירוי-דם' סביב עונג רוחני, כדי באמת להחדיר את התחושה זו לרמ"ח איברים וס"ה גידים". "אי אפשר לפרט ספר שלם בחמש דקות", מודה הרב פליסקין כמתנצל, עם סיום שיחתנו עמו. "המשנה החינוכית המלאה שלי - על פרטיה ודוגמאותיה - מופיעה בספרי 'שתולים בבית ה'".

קוראים כותבים

גאבות

להיות בטוחים בעצמנו

(תגובה למדור "יריית פתיחה" - גיליון 213)

לכבוד מערכת 'פרשן' השבוע. העלון שנכתב השבוע היה מדהים, והרעיון בו על עניין ה"זור חלש" אמתי וחזק ביותר. ברוך השם, בדיוק מסרתי שיחה השבוע בבית כנסת על הרעיון הזה של הצורך להיות חזקים ובטוחים בעצמינו, ובד-בבד להתרחק ממבקשי רעתנו ולא לנסות להתייפות לידם ולרקוד 'מה יפית'. הבאתי גם את המשל של מרן ה'חתם-סופר' על הרוח והשמש שהתערבו ביניהם מי יצליח לגרום לעובר-אורח לפשוט את אדרתו, כאשר דווקא חוזק הרוח גרם איש להדק את מעילו וכי רק השמש החמימה ניצחה. וזהו שכתבו בספרים: "עם לבן גרתי... ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה", שכוונת יעקב הייתה שלבן עצמו היה אצלו בבחינה של שור וחמור. ונשאל עצמנו: וכי חמור שגועה "מווו - - -" ישנו סיכוי שנחקה אותו? לכן לא למד יעקב ממעשיו הרעים של לבן. בברכה.

הרב אברהם גליס
בני ברק